

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра психології та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри Галушко Л.Я.
«19 » серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016.02 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка).

Освітня програма: Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка і логопедія).

Форма навчання: денна

Робоча програма навчальної дисципліни «**Психологія**» розроблена на основі освітньо-професійної програми Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка і логопедія) навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 016.02 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка).

Розробник: Калашникова Л.В ., старший викладач кафедри психології та соціальної роботи

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи

Протокол від «19 »серпня 2023 року №1.

В.о. завідувача кафедри

Галушко Л.Я

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -4,5	Галузь знань: <i>01 Освіта/Педагогіка</i>	<i>Цикл професійної підготовки (дисципліна професійної підготовки)</i>	
		Денна форма	Денна форма
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: не передбачено	Спеціальність: <i>016.02 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка)</i>	Рік підготовки	
Загальна кількість годин в I семестрі - 75 год. Загальна кількість годин в II семестрі - 60 год.		I-й	I-й
		Семестр	
		I	II
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -4 год.	Освітня програма: <i>Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка і логопедія).</i>	20 год	20 год
		Практичні, семінарські	
		16 год	14 год.
	Лабораторні		
	год.	год.	
	Самостійна робота		
	39 год.	26 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	год.		
	Вид контролю:		
	Залік	Екзамен	

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія» є підготовка фахівців спеціальності 016.02 Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка) за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів, встановлених освітньо-кваліфікаційною характеристикою та освітньо-професійною програмою підготовки Спеціальна освіта. (Олігофренопедагогіка і логопедія), формування у студентів професійної компетентності за рахунок засвоєння узагальненої системи знань з загальної і вікової психології та практичних умінь використовувати засвоєнні знання на практиці.

Завдання курсу «Психологія»:

1. Ознайомити студентів із категоріально-понятійним апаратом, теоретичними та методологічними основами загальної та вікової психології.
2. Реалізувати системний підхід до висвітлення своєрідності предмету загальної психології, методів дослідження, методологічних принципів, рівнів розвитку психіки, про сутність діяльності, мовлення та спілкування; психології особистості, групи та колективу; своєрідності пізнавальних психічних процесів; регулятивної та інструментальної функції психіки.
3. Систематизувати теоретичні знання з основ вікової психології; озброїти майбутніх фахівців знаннями про вікову періодизацію психічного розвитку та закономірності розвитку особистості на різних етапах онтогенезу.
4. Сприяти формуванню у студентів професійно-значущих компетентностей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

загальні	спеціальні (фахові)
ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК- 9. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами. СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища. СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

	<p>СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.</p> <p>СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'я та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.</p>
--	---

а. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної і інклюзивної освіти.

РН 4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

РН.8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

4. Програма навчальної дисципліни «Психологія»

Модуль 1. Загальна психологія.

Змістовий модуль 1. Загальна психологія як наука.

Тема 1. Загальне уявлення про психологію як науку.

Поняття психології як науки. Основні етапи з історії розвитку психології та їх характеристика. Особливості та можливості психології. Предмет психології.

Задачі психології. Методологічні принципи психології. Місце психології в системі наук. Структура психології.

Тема 2. Методи психології та їх характеристика.

Поняття методу та етапи проведення психологічних досліджень.

Психологічна характеристика спостереження та експерименту як основних методів психологічних досліджень.

Психологічна характеристика вивчення продуктів діяльності, опитування, бесіда, анкета та тестів як допоміжних методів психологічного дослідження.

Тема 3. Рівні розвитку психіки.

Поняття несвідомого. Рівні несвідомого. Сутність та критична оцінка психоаналізу щодо розуміння несвідомого. Характеристика неусвідомлених механізмів свідомих дій, неусвідомлених супроводжувачів свідомих дій та надсвідомих процесів.

Поняття про свідомість. Властивості та функції свідомості. Структура свідомості у вітчизняній психології. Види свідомості. Характер процесу усвідомлення. Поле свідомості та його види. Закони поля свідомості.

Поняття та функції самосвідомості. Структура самосвідомості. Форми психологічного захисту.

Змістовий модуль 2. Особистість в діяльності та колективі

Тема 4. Загальне розуміння діяльності як форми взаємодії з оточуючим середовищем.

Психологічний аналіз діяльності. Структура діяльності. Діяльність та активність. Види активності. Потреби як джерело активності. Інтеріоризація та екстеріоризація. Етапи інтеріоризації.

Види діяльності та їх характеристика. Теорія гри. Поняття та структура навчальної діяльності. Своєрідність трудової діяльності. Характеристика творчої та репродуктивної діяльності.

Тема 5. Мовлення та спілкування.

Поняття про мову як специфічно людський засіб спілкування. Основні елементи мови. Функції мови. Поняття про мовлення. Взаємозв'язок мови та мовлення. Характеристика видів мовлення. Егоцентричне мовлення. Функції мовлення.

Загальне розуміння та засоби спілкування. Функції спілкування. Структура спілкування. Характеристика комунікації, перцепції та інтеракції як сторін спілкування. Рівні та види спілкування.

Тема 6. Соціальні групи та колектив.

Поняття групи та класифікація груп. Умовні та реальні групи. Лабораторні та природні групи. Велика та мала група. Формальна (офіційна) та неформальна групи. Референтна та група членства. Відкриті та закриті групи. Тимчасові та відносно постійні групи. Первинні та вторинні групи.

Поняття про колектив як вищий рівень розвитку групи. Основні характеристики колективу. Теорії колективу. Багаторівнева структура колективу.

Групова диференціація. Структура групи та колективу. Лідер, актив, прийняті, аутсайтери. Групова сумісність та її види. Сумісність групова та міжособистісна. Лідерство: види лідерів та їх характеристика. Стилі керівництва та їх характеристика.

Тема 7. Особистість та спрямованість особистості.

Поняття про особистість. Наукові підходи до розуміння особистості. Індивід, індивідуальність, особистість. Погляди на структуру особистості у вітчизняній та зарубіжній психології.

Активність особистості: поняття та види активності. Джерела активності в трактовці різних психологічних шкіл. Перспектива та фрустрація. Рушійні сили розвитку особистості.

Поняття спрямованості особистості. Структура та психологічна характеристика спрямованості особистості. Мета, мотиви, інтерес, переконання, світогляд та спрямованість особистості.

Змістовий модуль 3. Пізнавальна функція психіки.

Тема 8. Відчуття.

Поняття про відчуття, їх специфічні особливості та значення в житті людини.

Класифікація відчуттів. Основні властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість. Адаптація, сенсibilізація та синестезія.

Взаємодія відчуттів. Чутливість, пороги чутливості та залежність між ними. Поріг розрізнення.

Тема 9. Сприймання.

Поняття про сприймання. Значення сприймання в житті людини. Спільні та відмінні риси відчуттів та сприймання. Умови сприймання. Властивості сприймання: предметність, цілісність, структурність, константність, усвідомленість, апперцепція.

Взаємозв'язок аналізаторів у процесі сприймання. Єдність аналізу та синтезу в процесі сприймання. Виділення об'єкта в сприйманні. Фон та фігура в процесі сприймання. Класифікація сприймання.

Тема 10. Пам'ять.

Поняття про пам'ять. Основні види пам'яті та їх характеристика.

Процеси пам'яті та їх характеристика. Запам'ятовування та прийоми успішного запам'ятовування. Характеристика збереження та відтворення як процесів пам'яті. Забування як процес пам'яті. Боротьба із забуванням.

Індивідуальні особливості пам'яті.

Тема 11. Мислення.

Поняття про мислення як вищу форму пізнавальної діяльності. Логіка та психологія мислення. Види мислення на основі філо- та онтогенезу та їх

характеристика. Наукове, технічне та художнє мислення. Творче та репродуктивне мислення на основі видів діяльності.

Мисленнєві дії та їх характеристика. Етапи формування мислительних дій. Процес формування розумових дій. Характеристика аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, абстрагування як мисленнєвих операцій.

Продукти (форми) мислення та їх характеристика: поняття, судження, міркування, висновки. Якості розуму (індивідуальні особливості мислення).

Тема 12. Уява.

Поняття про уяву як специфічно людський вид пізнавальної діяльності. Уява як форма випереджального відображення дійсності. Уява як пізнавальний психічний процес. Значення уяви в житті людини.

Процес створення образів уяви. Способи створення образів уяви. Різновиди уяви та їх характеристика. Уява та фантазія. Уява та мрія. Види мрій та їх характеристика.

Тема 13. Увага.

Поняття про увагу з позицій різних напрямків зарубіжної та вітчизняної психології. Зовнішні та внутрішні форми прояву уваги.

Сучасний погляд науковців на основні різновиди уваги. Характеристика мимовільної, довільної та післядовільної уваги. Динамічна та статична увага. Зовнішня (сенсорна, рухова, моторна) та внутрішня (інтелектуальна) увага.

Властивості уваги: концентрація, стійкість, переключення, розподіл та обсяг уваги. Неуважність та розсіяність уваги та шляхи боротьби з ними.

Змістовий модуль 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки.

Тема 14. Емоційно-вольові процеси.

Поняття почуттів та емоцій. Значення почуттів та емоцій в процесі формування особистості. Основні якості почуттів та емоцій.

Види емоцій та їх характеристика. Психологічна характеристика чуттєвого тону, настрою, афекту, пристрасті, стресу та афекту. Зміст та психологічна характеристика вищих почуттів.

Поняття волі. Воля як детермінований процес. Специфічні особливості вольової діяльності. Структура вольового акту. Основні якості волі та їх характеристика. Безвілля: сутність, причини виникнення та шляхи боротьби. Необхідність та свобода волі. Локалізація контролю. Види локус-контролю. Абулія та апраксія. Воля та ризик. Види ризику та їх характеристика.

Тема 15. Індивідуально-психологічні особливості особистості.

Індивідуально-психологічні відмінності між людьми. Поняття про темперамент. Ранні теорії темпераменту та їх характеристика. Тип темпераменту та типи ВНД. Проблема взаємодії вродженого та набутого в

процесі формування темпераменту. Генотип та фенотип у темпераменті. Мінливість темпераменту. Основні види темпераменту та їх характеристика.

Поняття про характер та його основні психологічні характеристики. Природне та соціальне в характері. Основні теорії характеру в історії психології та їх психологічна характеристика. Сучасний погляд на структуру характеру. Властивості характеру. Типове та індивідуальне в структурі характеру. Типи характеру та їх характеристика. Акцентуація: поняття та види акцентуації.

Поняття про здібності. Показники здібностей. Кількісна і якісна характеристика здібностей. Структура здібностей. Фактори розвитку здібностей. Види здібностей. Характеристика загальних та спеціальних здібностей. Педагогічні здібності, їх особливості та рівні сформованості. Обдарованість та творчі здібності. Талант, його походження та роль праці в його формуванні та реалізації. Геніальність. Кількісна та якісна характеристика здібностей.

Модуль 2. Вікова психологія (2 семестр).

Змістовий модуль 5. Загальні питання вікової психології.

Тема 16. Загальне уявлення про вікову психологію як науку.

Поняття вікової психології як науки. Вікова психологія серед інших наук, які вивчають людину. Предмет вікової психології.

Розділи вікової психології. Завдання вікової психології. Основні методологічні принципи вікової психології. Психологічна характеристика основних та допоміжних методів дослідження особистості на різних етапах онтогенетичного розвитку особистості та особливості їх застосування у віковій психології.

Основні теоретичні проблеми та практичні завдання вікової психології.

Тема 17. Теоретичні основи вікової періодизації психічного розвитку особистості.

Поняття про психічний розвиток особистості. Закономірності психічного розвитку. Природне та соціальне у психічному розвитку індивіда. Сучасні уявлення про співвідношення біологічного та соціального факторів психічного розвитку. Рушійні сили розвитку особистості.

Проблема періодизації психічного розвитку. Поняття віку. Хронологічний, психологічний та соціальний вік.

Підходи до вікової періодизації психічного розвитку людини. Критерії визначення вікових стадій психічного розвитку. Зміна провідного виду діяльності в онтогенезі. Соціальна ситуація розвитку як конкретна форма значущих для дитини відносин із навколишньою дійсністю. Новоутворення на різних етапах онтогенетичного розвитку особистості. Сенситивний період

розвитку як період підвищеної сприйнятливості психічних функцій до зовнішніх впливів. Вікові кризи та їх характеристика. Темпи психічного розвитку. Поняття про акселерацію та затримку психічного розвитку особистості.

Змістовий модуль 6. Психологія дитинства.

Тема 18. Психологія немовлят.

Пренатальна стадія та її фази. Стадія немовляти, фаза новонародженості. Соціальна ситуація розвитку дитини-немовляти. Криза новонародженості. Безумовні рефлексії як характеристика психіки немовляти. Провідний вид діяльності в немовлячому віці. Поняття про соціальну депривацію. Потреби в немовлячому віці. Характеристика основних новоутворень та сенситивні періоди немовлячого віку. Комплекс поживлення.

Чутливість аналізаторів. Розвиток пізнавальних психічних процесів у немовлячому віці. Перші форми спілкування дитини з дорослими. Сенсомоторний розвиток немовляти. Розвиток моторики. Розвиток емоцій.

Тема 19. Психологія раннього дитинства.

Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Особливості предметно-маніпулятивної діяльності. Характеристика психічних новоутворень у ранньому дитинстві. Характеристика кризи 3-х років. Дитячий негативізм, його причини, профілактика та корекція. Сенситивні періоди раннього дитинства.

Розвиток моторики. Роль ходи у розвитку переддошкільника. Особливості розвитку пізнавальної сфери дитини. Розвиток відчуттів, сприймання, уваги, пам'яті, уяви, мислення у дітей раннього віку. Умови психічного розвитку особистості у ранній період. Особливості мовлення у переддошкільному віці. Розвиток емоцій. Розвиток довільних дій. Зародження соціальної поведінки і розвиток самосвідомості дітей від 1 до 3 років.

Тема 20. Психологія дошкільників.

Соціальна ситуація розвитку дошкільників. Гра як провідний вид діяльності дошкільника. Особливості продуктивних видів діяльності дошкільників. Особливості учіння.

Розумовий розвиток дошкільника. Характеристика сприймання, уваги, пам'яті, мислення та уяви дошкільників. Особливості розвитку мовлення дошкільників.

Формування особистості дошкільника. Домінуючі риси характеру та моральні властивості дошкільників. Емоції та почуття дошкільника. Виникнення вищих почуттів. Розвиток вольової сфери. Спілкування дитини з дорослими та ровесниками. Характеристика мотиваційної сфери

дошкільника: супідрядність та ієрархія. Формування перших етичних норм поведінки. Становлення самосвідомості дошкільника: ідентифікація, самооцінка, рівень домагань.

Поняття шкільної зрілості. Критерії готовності дитини до систематичного навчання в школі. Внутрішня позиція учня. Інтелектуальний компонент готовності дитини до навчання в школі. Особистісна готовність дитини до школи. Емоційний компонент готовності дошкільника до навчання в школі. Вольовий компонент готовності дошкільників до навчання в школі.

Змістовий модуль 7. Психологія дітей шкільного віку.

Тема 21. Психологія молодшого школяра.

Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Учіння як провідний вид діяльності молодших школярів. Криза 6-7 років та проблеми адаптації дитини до навчання. Характеристика новоутворень молодшого шкільного віку. Сенситивні періоди в молодшому шкільному віці. Вступ дитини до школи. Формування ставлення учнів до школи та вчителя. Характерні особливості навчальної діяльності молодших школярів. Мотиви учбової діяльності. Ігрова діяльність.

Розвиток пізнавальних психічних процесів у молодших школярів. Розвиток мовлення, оволодіння писемним мовленням. Формування особистості молодшого школяра. Особливості емоційно-вольової сфери молодших школярів. Особливості потреб, мотивів, інтересів молодших школярів. Формування характеру та моральних рис особистості. Індивідуально-типологічні особливості молодших школярів. Розвиток здібностей. Засвоєння норм та правил поведінки. Формування стосунків з навколишніми. Особливості спілкування з ровесниками, вчителями та батьками. Розвиток самосвідомості молодших школярів: самооцінка, рівень домагань, ідеали.

Тема 22. Психологія підлітків.

Загальне поняття про особливості та умови розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку в підлітковому віці. Підлітковий вік як період дорослішання.

Проблема кризи підліткового віку. Зміни в змісті та мотивації навчальної діяльності. Психологічна характеристика інтимно-особистісного спілкування. Трудова та ігрова діяльність підлітків. Аналіз новоутворень та сенситивних періодів розвитку підліткового віку.

Розвиток пізнавальних процесів у підлітка. Розвиток мовлення в підлітковому віці.

Формування особистості підлітка. Становлення прагнення до самостійності. Інтереси та ідеали підлітків. Особливості емоційно-вольової

сфери підлітків. Розвиток самосвідомості в підлітковому віці. Стосунки з однолітками та дорослими. Розвиток мотивів, інтересів, ідеалів, ціннісних орієнтацій у підлітковому віці. Особливості емоційно-вольової сфери та почуття підлітків. Розвиток здібностей. Особливості характеру підлітків, акцентуації характеру, підлітковий негативізм.

Тема 23. Психологія раннього юнацького віку.

Соціальна ситуація розвитку в ранній юності. Учбово-професійна діяльність як провідна на цьому етапі онтогенезу. Характеристика кризи, новоутворень та сенситивних періодів на етапі ранньої юності.

Суспільні контакти старшокласників з дорослими. Особливості контактів з ровесниками. Характеристика пізнавальних процесів та інтелектуальний розвиток в ранній юності. Самовдосконалення пізнавальної сфери.

Становлення особистості в ранній юності. Мотиви, інтереси, ідеали, ціннісні орієнтації, переконання, світогляд старшокласників. Розвиток відповідальності, почуття власної гідності, самостійності. Готовність до професійного та особистісного самовизначення.

Емоційно-вольовий розвиток старшокласників. Розвиток самосвідомості старшокласників. Самовизначення й мотиви учіння. Розвиток здібностей. Особливості характеру.

3. Структура навчальної дисципліни в I семестрі

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Змістовий модуль 1. Загальна психологія як наука														
Тема 1. Загальне уявлення про психологію як науку.	6	2	2				2							
Тема 2. Методи психології та їх характеристика	5	2	1				2							
Тема 3. Рівні розвитку психіки.	5	2	1				2							
Разом за змістовим модулем 1.	16	6	4				6							

Змістовий модуль 2. Особистість в діяльності та колективі.													
Тема 4. Загальне розуміння діяльності як форми взаємодії з оточуючим середовищем.	4	1	1				2						
Тема 5. Мовлення та спілкування.	4	1	1				2						
Тема 6. Соціальні групи та колектив.	4	1	1				2						
Тема 7. Особистість та спрямованість особистості.	5	1	1				3						
Разом за змістовим модулем 2.	17	4	4				9						
Змістовий модуль 3. Пізнавальна функція психіки.													
Тема 8. Відчуття.	5	1	1				3						
Тема 9. Сприймання	5	1	1				3						
Тема 10. Пам'ять.	5	1	1				3						
Тема 11. Мислення.	5	1	1				3						
Тема 12. Уява.	5	1	1				3						
Тема 13. Увага.	5	1	1				3						
Разом за змістовим модулем 3	30	6	6				18						
Змістовий модуль 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки.													
Тема 14. Емоційно-вольові процеси	6	2	1				3						
Тема 15. Індивідуально-психологічні особливості особистості	6	2	1				3						
Разом за змістовим модулем 4.	12	4	2				6						
Усього годин	75	20	16				39						

Структура навчальної дисципліни в II семестрі

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	Усього	у тому числі						Усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС		л	п	лаб.	інд.	Консультації	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Змістовий модуль 5. Загальні питання вікової психології														
Тема 16. Загальне уявлення про вікову психологію як науку.	7	2	2				3							
Тема 17. Теоретичні основи вікової періодизації психічного розвитку особистості.	11	4	2				5							
Разом за змістовим модулем 5	18	6	4				8							
Змістовий модуль 6. Психологія дитинства.														
Тема 18. Психологія немовлят.	6	2	1				3							
Тема 19. Психологія раннього дитинства.	6	2	1				3							
Тема 20. Психологія дошкільників.	9	4	2				3							
Разом за змістовим модулем 6.	21	8	4				9							
Змістовий модуль 7. Психологія дітей шкільного віку.														
Тема 21. Психологія молодшого школяра.	7	2	2				3							
Тема 22. Психологія підлітків.	7	2	2				3							
Тема 23. Психологія раннього юнацького віку.	7	2	2				3							
Разом за змістовим модулем 7	21	6	6				9							
Усього годин	60	20	14				26							

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В І СЕМЕСТРІ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ тем	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Загальна психологія як наука.	
1	Загальне уявлення про психологію як науку.	2
2.	Методи психології та їх характеристика.	2
3.	Рівні розвитку психіки	2
	Змістовий модуль 2. Особистість в діяльності та колективі	
4.	Загальне розуміння діяльності як форми взаємодії з оточуючим середовищем.	1
5.	Мовлення та спілкування.	1
6.	Соціальні групи та колектив.	1
7.	Особистість та спрямованість особистості.	1
	Змістовий модуль 3. Пізнавальна функція психіки.	
8.	Відчуття.	1
9.	Сприймання.	1
10.	Пам'ять.	1
11.	Мислення.	1
12.	Уява.	1
13.	Увага.	1
	Змістовий модуль 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки.	
14.	Емоційно-вольові процеси.	2
15.	Індивідуально-психологічні особливості особистості	2
	Разом	20

4.1.2. заочна форма навчання – не передбачено

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ тем	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Загальна психологія як наука.	
1	Загальне уявлення про психологію як науку.	2
2.	Методи психології та їх характеристика.	1
3.	Рівні розвитку психіки	1
	Змістовий модуль 2. Особистість в діяльності та колективі	
4.	Загальне розуміння діяльності як форми взаємодії з оточуючим середовищем.	1
5.	Мовлення та спілкування.	1
6.	Соціальні групи та колектив.	1

7.	Особистість та спрямованість особистості.	1
	Змістовий модуль 3. Пізнавальна функція психіки.	
8.	Відчуття.	1
9.	Сприймання.	1
10.	Пам'ять.	1
11.	Мислення.	1
12.	Уява.	1
13.	Увага.	1
	Змістовий модуль 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки.	
14.	Емоційно-вольові процеси.	1
15.	Індивідуально-психологічні особливості особистості.	1
	Разом	16

4.2.1 заочна форма навчання – не передбачено

4.3. Теми лабораторних занять – не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ тем	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 1. Загальна психологія як наука.	
1	Загальне уявлення про психологію як науку.	2
2.	Методи психології та їх характеристика.	2
3.	Рівні розвитку психіки	2
	Змістовий модуль 2. Особистість в діяльності та колективі	
4.	Загальне розуміння діяльності як форми взаємодії з оточуючим середовищем.	2
5.	Мовлення та спілкування.	2
6.	Соціальні групи та колектив.	2
7.	Особистість та спрямованість особистості.	3
	Змістовий модуль 3. Пізнавальна функція психіки.	
8.	Відчуття.	3
9.	Сприймання.	3
10.	Пам'ять.	3
11.	Мислення.	3
12.	Уява.	3
13.	Увага.	3
	Змістовий модуль 4. Регулятивна та інструментальна функції психіки.	
14.	Емоційно-вольові процеси.	3
15.	Індивідуально-психологічні особливості особистості.	3
	Разом	39

4.4.2 заочна форма навчання – не передбачено

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В II СЕМЕСТРІ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ тем	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 5 Загальні питання вікової психології.	
16.	Загальне уявлення про вікову психологію як науку.	2
17.	Теоретичні основи вікової періодизації психічного розвитку особистості.	4
	Змістовий модуль 6. Психологія дитинства.	
18.	Психологія немовлят.	2
19.	Психологія раннього дитинства.	2
20.	Психологія дошкільників.	4
	Змістовий модуль 7. Психологія дітей шкільного віку.	
21.	Психологія молодшого школяра.	2
22.	Психологія підлітків.	2
23.	Психологія раннього юнацького віку.	2
	Разом	20

4.1.2. заочна форма навчання – не передбачено

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ тем	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 5 Загальні питання вікової психології.	
16.	Загальне уявлення про вікову психологію як науку.	2
17.	Теоретичні основи вікової періодизації психічного розвитку особистості.	2
	Змістовий модуль 6. Психологія дитинства.	
18.	Психологія немовлят.	1
19.	Психологія раннього дитинства.	1
20.	Психологія дошкільників.	2
	Змістовий модуль 7. Психологія дітей шкільного віку.	
21.	Психологія молодшого школяра.	2
22.	Психологія підлітків.	2
23.	Психологія раннього юнацького віку.	2
	Разом	14

4.2.2 заочна форма навчання – не передбачено

4.3. Теми лабораторних занять – не передбачено

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ тем	Назва теми	Кількість годин
	Змістовий модуль 5 Загальні питання вікової психології.	
16.	Загальне уявлення про вікову психологію як науку.	3
17.	Теоретичні основи вікової періодизації психічного розвитку особистості.	5
	Змістовий модуль 6. Психологія дитинства.	
18.	Психологія немовлят.	3
19.	Психологія раннього дитинства.	3
20.	Психологія дошкільників.	3
	Змістовий модуль 7. Психологія дітей шкільного віку.	
21.	Психологія молодшого школяра.	3
22.	Психологія підлітків.	3
23.	Психологія раннього юнацького віку.	3
	Разом	26

4.4.2 заочна форма навчання – не передбачено

4.5. Індивідуальні завдання

Не передбачено

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Загальна психологія» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації освітнього процесу, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів, що спрямоване на розвиток професійно-важливих компетентностей майбутніх фахівців та їх творчого потенціалу.

Для забезпечення свідомого засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні методи навчання:

1. Методи організації та здійснення освітнього процесу:

- словесні (лекція традиційна та проблемна);
- наочні (презентація, демонстрування);
- практичні методи (практичні завдання).

2. Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

- метод проблемного викладу навчального матеріалу;
- проблемно-пошуковий метод;
- моделювання реальних ситуацій під час вирішення психологічних задач;
- мозковий штурм;
- навчальна дискусія.

3. Методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності студентів:

- усне опитування;
- письмові контрольні роботи та тестування;
- самоконтроль та взаємоконтроль;
- усне рецензування відповідей студентів.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Оцінювання якості знань студентів з дисципліни «Психологія» в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль. Завданнями поточного контролю є перевірка: розуміння студентами певної частини навчального матеріалу; рівня сформованості умінь та навичок самостійно опрацьовувати навчальний матеріал; усвідомлення змісту певної теми навчальної дисципліни.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи студента на практичних заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню підлягає рівень знань, продемонстрований студентом під час усної відповіді чи контрольної роботи на практичних заняттях.

Порядок та критерії виставлення балів за навчальні досягнення студентів денної форми навчання.

В I та II семестрах результати поточного контролю навчальних досягнень студентів денної форми навчання оцінюються за п'ятибальною системою.

Критерії оцінки усної відповіді студентів:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання навчального матеріалу, культура мовлення;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння та висновки;

Критерії оцінки письмової контрольної роботи:

- повнота розкриття питання контрольної роботи;
- цілісність, системність, логічність висвітлення навчального матеріалу, вміння формулювати висновки;
- охайність під час оформлення письмової роботи.

Критерії оцінювання усних відповідей студентів денної форми навчання на практичних заняттях в I та II семестрах:

-5 балів - студент повністю засвоїв навчальний матеріал з теми, що виноситься на практичне заняття; логічно викладає його, пов'язуючи з раніше вивченим матеріалом; бачить міжпредметні зв'язки; наводить приклади; аргументує свою позицію; робить посилання на літературу. Обов'язковим є використання матеріалу, що пропонується на самостійне опрацювання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. Під час проведення практичного заняття постійно демонструє активність.

-4 бали - студент засвоїв навчальний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак допускає незначні помилки та неточності. Під час відповіді використовує матеріал, що пропонується на самостійне опрацювання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. Активно приймає участь під час практичного заняття.

-3 бали - студент засвоїв навчальний матеріал на репродуктивному рівні, відтворює його не завжди логічно, припускається помилок. Не завжди долучається до обговорення питань, що виносяться на практичне заняття.

Критерії оцінювання письмових контрольних робіт студентів;

-5 балів - відповідаючи на питання контрольної роботи, студент демонструє глибокі знання з теми, розуміння понятійного апарату та вільне оперування ним. Відповіді на поставлені питання повні та розгорнуті. Викладений матеріал має доказовий, логічний та послідовний характер. Граматичні та орфографічні помилки відсутні.

-4 бали - відповіді на питання контрольної роботи мають розгорнутий та усвідомлений характер. Понятійний апарат використовується правильно. Відповідь структурована, однак зустрічаються окремі помилки, неточності та незначні порушення в послідовності викладу матеріалу. Трапляються окремі граматичні та орфографічні помилки.

-3 бали - відповідь неповна, фрагментарна. Матеріал відтворюється репродуктивно з багатьма неточностями та помилками. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, послідовність, структурованість. Студент демонструє окремі розрізнені знання та допускає помилки, використовуючи наукові поняття.

Модульний контроль. В I семестрі для студентів денної форми навчання передбачено 4 модульні контрольні роботи, що проводяться у формі тестування. **Максимальна кількість балів за кожен модульну контрольну роботу - 10.**

В II семестрі для студентів денної форми навчання передбачено 3 модульні контрольні роботи, що проводяться у формі тестування. **Максимальна кількість балів за кожен модульну контрольну роботу - 5.**

Оцінка тестових завдань здійснюється за чотирибальною шкалою:

<i>Відсоток правильних відповідей</i>	<i>Бали в I семестрі</i>	<i>Бали в II семестрі</i>
90 – 100	10	5
75 – 89	8	4
60 – 74	6	3
менш ніж 60	0	0

Контроль за самостійною роботою студентів. З метою перевірки навчального матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення студентами, в кінці навчального семестру передбачено дві контрольні роботи у формі **Максимальна кількість балів яку може одержати студент в I семестрі за кожну контрольну роботу становить 0 балів** II семестрі для перевірки знань студентів з навчального матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, передбачено одна контрольна робота у формі тестування. **Максимальна кількість балів яку може одержати студент в I семестрі за таку роботу становить 0 балів**

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу з курсу «Психологія» в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими його розділами, здатності використовувати усвідомлені знання й сформовані уміння й навички на практиці.

З дисципліни «Психологія» в I семестрі передбачено залік Підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного контролю та балів, що одержали студенти за модульні контрольні роботи й за самостійну роботу. Після останнього практичного заняття обраховується загальна сума балів, які переводяться в дворівневу шкалу «зараховано» - «не зараховано» за шкалою ЄКТС. Результат складеного заліку викладач заносить у відомість обліку успішності та залікові книжки студентів.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ЄКТС) за результатами модульного та підсумкового (семестрового) контролю, студент має ліквідувати академічну заборгованість. Перескладання заліку допускається в терміни, визначені деканатом факультету педагогіки, психології та мистецтв.

З дисципліни «Психологія» в II семестрі передбачено екзамен.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми балів поточного, модульного та контролю за самостійною роботою студентів (максимально 60 балів). Студенти, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни допускаються до складання екзамену.

Для проведення екзамену з курсу «Психологія» розроблено варіанти екзаменаційних білетів, які є рівнозначні за ступенем складності. Під час складання екзамену студент може отримати максимальну 40 балів. Якщо студент не з'явився на екзамен, то він одержує нуль балів.

Сумарний результат підсумкового семестрового та екзаменаційного контролю в балах та за шкалою ЄКТС заноситься у відомість обліку успішності та залікову книжку студента. Заповнена та оформлена відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем. У випадку отримання менше 60 балів (FX в ЄКТС) за результатами модульного та підсумкового (семестрового) контролю, студент має ліквідувати академічну заборгованість. Перескладання екзамену допускається в терміни, визначені деканатом факультету педагогіки, психології та мистецтв.

Критерії за засоби оцінювання знань студентів за різними шкалами

Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90-100A	«Відмінно» (зараховано)	Навчальний матеріал з курсу глибоко засвоєний в повному обсязі. Студент демонструє глибокі знання основних категорій і понять навчальної дисципліни. На високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені навчальною програмою, виконані. Студент демонструє системні та міцні знання в повному обсязі та в межах вимог навчальної програми курсу. Використовує усвідомлені знання під час вирішення стандартних та нестандартних завдань. Самостійно добирає, аналізує та узагальнює наукову літературу.
82-89B	«Добре» (зараховано)	Навчальний матеріал з курсу засвоєний в повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички та вміння. Всі навчальні завдання, передбачені навчальною програмою, виконані в повному обсязі.

		Студент володіє понятійним апаратом; демонструє знання в межах вимог навчальної програми курсу. Використовує усвідомлені знання під час вирішення стандартних завдань. Самостійно аналізує та узагальнює наукову літературу, Студент допускає несуттєві помилки.
74-81С	«Добре» (зараховано)	Навчальний матеріал з курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння. Всі навчальні завдання, передбачені навчальною програмою, виконані в повному обсязі з неточностями та неістотними помилками. Студент володіє основними категоріями та поняттями навчальної дисципліни. Використовує усвідомлені знання під час вирішення стандартних завдань. Аналізує та узагальнює наукову літературу з несуттєвими неточностями, Студент допускає несуттєві помилки.
64-73D	«Задовільно» (зараховано)	Навчальний матеріал з курсу в цілому засвоєний; сформовані деякі практичні навички та вміння. Більшість навчальних завдань, передбачені навчальною програмою, виконані з помилками. Студент володіє основними категоріями та поняттями навчальної дисципліни, однак під час їх використання допускає помилки. Використовує усвідомлені знання під час вирішення більшості стандартних завдань. Зазнає труднощів під час вирішення нестандартних завдань. Аналізує та узагальнює наукову літературу з помилками та неточностями. Студент допускає помилки.
60-63E	«Задовільно» (зараховано)	Навчальний матеріал з курсу засвоєний поверхово; сформовані деякі практичні навички та вміння. Більшість навчальних завдань, передбачені навчальною програмою, виконані, однак всі вони з помилками. Студент демонструє поверхові знання та володіє деякими основними категоріями та поняттями навчальної дисципліни, однак під час їх використання допускає помилки. Уміє застосовувати усвідомлені знання під час виконання завдань за зразком. Використовує усвідомлені

		знання під час вирішення деяких стандартних завдань. Допускає суттєві помилки під час роботи з науковою літературою. Студент допускає суттєві помилки.
34-59Fх	«Незадовільно» (не зараховано)	Навчальний матеріал з курсу засвоєний фрагментарно; необхідні практичні навички та вміння сформовані недостатньо. Більшість навчальних завдань, передбачені навчальною програмою, не виконано або якість їх виконання близька до мінімальної. Студент демонструє фрагментарні й поверхові знання та володіє деякими категоріями та поняттями навчальної дисципліни. Не сформовані навички самостійної роботи з науковою літературою. Допускає суттєві помилки.
34-1 F	«Незадовільно» (не зараховано)	Навчальний матеріал з курсу не засвоєний; необхідні практичні навички та вміння не сформовані. Навчальні завдання, передбачені навчальною програмою, не виконано. Студент володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, демонструє несформованість навичок самостійної роботи з науковою літературою.

4.8. Перелік програмованих питань для самоперевірки

1. Проаналізуйте основні етапи розвитку психології як науки. Особливості та можливості психології. Предмет психології.
2. Розкрийте основні цілі психології та її місце в системі наук. Структура психології.
3. Розкрийте основні положення методологічних принципів психології: принцип детермінізму, принцип єдності свідомості та діяльності, принцип розвитку .
4. Розкрийте сутність поняття «методу» та основні етапи психологічного обстеження. Психологічна характеристика основних методів психологічного дослідження.
5. Запропонуйте психологічну характеристику допоміжних методів психологічного дослідження.

6. Розкрийте сутність рівнів психіки та запропонуйте психологічну характеристику несвідомого як нижчого рівня психіки. Проаналізуйте основні положення теорії З. Фрейд про несвідоме.
7. Розкрийте сучасний погляд на класи несвідомого: неусвідомлені механізми свідомих дій; неусвідомлені збудники свідомих дій; «надсвідомі» процеси.
8. Розкрийте сутність поняття «свідомість» та головні передумови її розвитку. Проаналізуйте властивості свідомості та різні точки зору науковців на структуру свідомості.
9. Охарактеризуйте функції та види свідомості. Усвідомлення та закони усвідомлення. Поле свідомості: поняття та структура поля свідомості.
10. Проаналізуйте сутність поняття самосвідомості. Основні форми психологічного захисту.
11. Запропонуйте психологічну характеристику «Я-концепції», образу «Я», самооцінки та рівня домагань.
12. Розкрийте сутність понять мова та мовлення. Функції мови та мовлення. Види мовлення та їх характеристика.
13. Розкрийте сутність поняття «спілкування». Проаналізуйте основні функції та різновиди спілкування.
14. Запропонуйте психологічну характеристику комунікації, перцепції та інтеракції.
15. Розкрийте сутність поняття групи. Запропонуйте характеристику видів груп. Проаналізуйте сутність групових норм, ціннісних орієнтацій та групової однотайності.
16. Розкрийте сутність поняття «колективу» та його суттєвих ознак. Проаналізуйте теорії колективу.
17. Розкрийте сутність групової диференціації та сумісності. Лідерство та стилі керівництва.
18. Проаналізуйте сутність поняття діяльності. Запропонуйте погляди науковців на структуру діяльності. Розкрийте сутність умінь, навичок, звичок в структурі діяльності. Розкрийте сутність етапів формування навичок.
19. Розкрийте сутність поняття та основні етапи інтеріоризації.
20. Охарактеризуйте види діяльності.
21. Поняття про особистість в психології. Проаналізуйте наукові підходи до розуміння особистості.
22. Розкрийте погляди науковців на структуру особистості у вітчизняній та зарубіжній психології.
23. Розкрийте сутність понять «індивід», «індивідуальність», «особистість». Рушійні сили розвитку особистості.

24. Проаналізуйте сутність поняття, види та джерела виникнення активності особистості. Розкрийте сутність перспективи та фрустрації.
25. Розкрийте сутність поняття спрямованості особистості. Мета та спрямованість особистості. Інтерес та спрямованість особистості. Переконавання і світогляд та спрямованість особистості.
26. Розкрийте сутність відчуття як пізнавального психічного процесу. Класифікація відчуттів та їх характеристика.
27. Запропонуйте психологічну характеристику властивостей відчуттів.
28. Проаналізуйте адаптацію, сенсibiлізацію та синестезію як особливості (закономірності) відчуттів.
29. Охарактеризуйте чутливість та пороги чутливості. Поріг розрізнення.
30. Розкрийте сприймання як пізнавального психічного процесу. Проаналізуйте спільні та відмінні риси відчуттів та сприймань. Види сприймання та їх характеристика.
31. Охарактеризуйте властивості сприймання. Умови сприймання. Фон і фігура в процесі сприймання.
32. Розкрийте сутність поняття уваги. Проаналізуйте наукові підходи щодо розуміння сутності уваги. Проаналізуйте різновиди і форми уваги.
33. Запропонуйте психологічну характеристику концентрації, стійкості, переключення, розподілу та обсягу уваги. Коливання уваги.
34. Розкрийте сутність поняття пам'яті та запропонуйте психологічну характеристику видів пам'яті.
35. Запропонуйте психологічну характеристику процесів пам'яті. Розкрийте сутність основних прийомів успішного запам'ятовування.
36. Проаналізуйте сутність поняття «мислення». Логіка та психологія мислення. Запропонуйте психологічну характеристику видів мислення.
37. Запропонуйте характеристику мисленневих дій. Розкрийте сутність основних етапів формування мисленневих дій та їх характеристика.
38. Запропонуйте психологічну характеристику якостей розуму.
39. Проаналізуйте особливості основних мисленневих операцій.
40. Охарактеризуйте основні форми (продукти) мисленневої діяльності.
41. Проаналізуйте сутність уяви як пізнавального психічного процесу та основні способи створення образів уяви.
42. Охарактеризуйте різновиди уяви.
43. Розкрийте сутність поняття про волю. Охарактеризуйте довільні дії та їх особливості.
44. Проаналізуйте структуру складної вольової дії.

45. Розкрийте сутність основних якостей волі. Розкрийте сутність безвілля: поняття, причини виникнення та шляхи боротьби з безвіллям. Ризик та локус-контроль.
46. Охарактеризуйте поняття про емоції та почуття. Якість, полярність, інтенсивність, тривалість, амбівалентність, невизначеність як властивості емоцій та почуттів.
47. Проаналізуйте основні форми вираження почуттів та емоцій. Охарактеризуйте емоції, чуттєвий тон та настрої як форми переживання почуттів та емоцій. Охарактеризуйте афект, пристрасть та стрес як форми переживання почуттів та емоцій.
48. Охарактеризуйте вищі почуття: інтелектуальні, моральні, естетичні та праксичні.
49. Проаналізуйте різні точки зору на структуру характеру. Структура характеру. Типове та індивідуальне в характері. Акцентуація: поняття та види акцентуації.
50. Розкрийте сутність поняття «темперамент». Проаналізуйте основні положення гуморальної, конституційної теорії темпераменту та основні положення теорії І. Павлова про основні види ВНД.
51. Розкрийте проблему взаємодії вродженого та набутого у формуванні темпераменту. Запропонуйте психологічну характеристику основних видів темпераменту.
52. Розкрийте сутність поняття «здібності»: поняття, властивості, умови формування. Охарактеризуйте погляди науковців на структуру здібностей. Проаналізуйте погляди науковців на сутність біологічного та соціального факторів розвитку здібностей.
53. Проаналізуйте основні види здібностей. Проаналізуйте рівні розвитку здібностей: здібності, обдарованість, талант, геніальність. Кількісна та кісна характеристика здібностей.
54. Розкрийте сутність вікової психології як науки. Проаналізуйте предмет та задачі вікової психології як науки. Запропонуйте характеристику основних та допоміжних методів вікової психології.
55. Проаналізуйте поняття віку. Розкрийте психічний розвиток та його властивості, кількісні та якісні зміни людської психіки. Закономірності психічного розвитку.
56. Запропонуйте характеристику факторів, що впливають на розвиток особистості. Природне й соціальне у психічному розвитку. Рушійні сили розвитку особистості.
57. Розкрийте сутність вікової періодизації психічного розвитку.

58. Проаналізуйте провідний вид діяльності як критерій вікової періодизації: поняття, особливості, види та їх характеристика.
59. Проаналізуйте вікові кризи та стабільні періоди психічного розвитку особистості.
60. Проаналізуйте новоутворення на різних етапах онтогенезу.
61. Проаналізуйте сенситивні періоди на різних етапах онтогенезу та їх характеристика.
62. Проаналізуйте провідний вид діяльності, кризи, новоутворення, сенситивні періоди у дітей немовлячого віку.
63. Проаналізуйте особливості провідного виду діяльності, кризи, новоутворення, сенситивних періодів раннього дитинства.
64. Проаналізуйте провідний вид діяльності, кризи, новоутворення, сенситивні періоди дошкільного віку.
65. Розкрийте сутність провідного виду діяльності, кризи, новоутворення, сенситивних періодів у молодшому шкільному віці.
66. Проаналізуйте провідний вид діяльності, кризи, новоутворення, сенситивні періоди підліткового віку.
67. Розкрийте особливості провідного виду діяльності, кризи, новоутворення, сенситивних періодів розвитку юнацького віку.
68. Проаналізуйте соціальну ситуацію розвитку дитини від 0 до 1 року. Особливості психічного розвитку немовляти.
69. Проаналізуйте соціальну ситуацію розвитку особистості на етапі раннього дитинства. Розвиток психічних функцій на етапі раннього дитинства. Емоційний розвиток дитини на етапі раннього дитинства.
70. Розкрийте сутність соціальної ситуації розвитку особистості дитини дошкільного віку. Гра та її значення для психічного розвитку дошкільнят.
71. Розкрийте особливості сенсорного розвитку дошкільнят. Інтелектуальний розвиток дошкільників.
72. Проаналізуйте психологічні особливості розвитку особистості дошкільників.
73. Розкрийте сутність поняття готовності дитини до систематичного навчання в школі. Критерії готовності дитини до систематичного навчання в школі.
74. Розкрийте сутність соціальної ситуації розвитку молодших школярів. Криза 7 років. Навчальна діяльність молодших школярів.
75. Розкрийте особливості розвитку пізнавальних психічних процесів у дітей молодшого шкільного віку.
76. Проаналізуйте особливості ставлення молодших школярів до вчителя. Особливості ставлення молодших школярів до одноліток.

77. Розкрийте особливості розвитку емоційно-вольової сфери в молодшому шкільному віці. Особливості мовлення молодших школярів.
78. Проаналізуйте особливості мотиваційної системи в молодшому шкільному віці. Пізнавальні мотиви та їх характеристика. Мотиви дружби в молодшому шкільному віці.
79. Проаналізуйте особливості самосвідомості молодших школярів. Самооцінка молодших школярів. Психологічна характеристика інтересів та ідеалів молодших школярів.
80. Розкрийте характерологічні особливості молодших школярів та особливості темпераменту молодших школярів
81. Проаналізуйте особливості соціальної ситуації розвитку підліткового віку. Почуття дорослості як новоутворення самосвідомості підлітків.
82. Проаналізуйте особливості розвитку пізнавальних психічних процесів у підлітків.
83. Розкрийте особливості навчальної діяльності підлітків та стосунки підлітків з однолітками та дорослими.
84. Проаналізуйте своєрідність самосвідомості підлітків.
85. Проаналізуйте особливості емоційно-вольової сфери підлітків.
86. Розкрийте своєрідність соціальної ситуації розвитку ранньої юності. Самовизначення як центральне новоутворення ранньої юності. Особливості навчальної діяльності старшокласників.
87. Проаналізуйте особливості розвитку пізнавальних психічних процесів старшокласників.
88. Розкрийте особливості стосунків старшокласників з однолітками та дорослими.
89. Проаналізуйте особливості розвитку емоційно-вольової сфери старшокласників
90. Розкрийте своєрідність розвитку самосвідомості старшокласників.

4.9. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання в I семестрі

Поточне оцінювання студентів протягом семестру												С/Р	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4			
T1	T2,3	МКР	T4,5	T6,7	МКР	T8,9	T10,11	T12,13	МКР	T14,15	МКР		
5	5	10	5	5	10	5	5	5	10	5	10	20	100

T1-15 – теми змістових модулів

**Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання
в II семестрі**

Поточне оцінювання студентів протягом семестру											Екзамен	Сума балів
Змістовий модуль 5			Змістовий модуль 6			Змістовий модуль 7				С/Р		
Т 16	Т 17	МКР	Т 18, 19	Т 20	МКР	Т 21	Т 22	Т 23	МКР			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	40	100

Т 16-23 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно	не зараховано

5. Навчально-методичне забезпечення

1. Тексти лекцій з загальної психології (в електронному варіанті).
3. Калашникова Л.В. Психологія та аспекти розвитку особистості: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л.В. Калашникова, О.М. Гурова, І.Л. Уличний. Кропивницький: ФОП Александров М.В., 2019. 332 с.
4. Гуцало Е.У., Калашникова Л.В. Загальна психологія. Тестові завдання для самопідготовки та самоконтролю знань студентів педагогічного університету: навчально-методичний посібник. Кіровоград: ІмеКс ЛТД, 2010. 96 с.

5.1. Рекомендована література

Основна література

1. Бочелюк В.Й. та ін. Методика та організація наукових досліджень з психології: навчальний посібник. К: КНТ, 2024. 384 с.
2. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: теоретичні та практичні аспекти: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-е вид. К.: Вид-во Ліра-К, 2020. 296 с.

3. Гошовський Я.О. Вікова психологія: методичні рекомендації для самостійної роботи. Луцьк, 2020. 31 с.
4. Долинська Л.В., Скрипченко О.В., огороднійчук З.В. Загальна психологія: підручник. Вид-во Каравелла, 2023. 464 с.
5. Дуткевич Т. Загальна психологія: теоретичний курс. К.: Вид-во: Центр учбової літератури, 2023. 125 с.
6. Загальна психологія: підручник /під ред. О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Кондор, 2023. 464 с.
7. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум: навчальний посібник. К.: Університетська книга, 2023. 352 с.
8. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 125 с.
9. Кушнір Ю.В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт», 2020. 384 с.
10. Ловка О.В., Борисенко Л.Л., Колесніченко Л.А. та ін. Загальна психологія. Теоретико-методологічні основи науки: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2019. 390 с..
11. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник. К.: Центр учбов. літ., 2018. 272 с.
12. Москалець І.В. Загальна психологія: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 564 с.
13. Москалець В.П. Психологія особистості. К.: Центр учбов. літератури. 2022. 262 с.
14. Павелків Р.В. Загальна психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 4-те, стер. К.: Кондор, 2024. 570 с.
15. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: навч. посібник. 4-те вид. К.: Каравелла, 2023. 328 с.
16. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології: навч.-метод. посібник. К.: Ніка-Центр, 2003. 204 с.
17. Савчин М. М. Загальна психологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2024. 461 с.
18. Сергєєнкова В.П. Вікова психологія :навчальний посібник: ВД «Свагор», 2020. 376 с.
19. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
20. Яланська С.П. Загальна психологія: конспект лекцій: навчальний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня – бакалавр -2-е вид. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені

В.Г. Короленка, 2023. 191с.

Додаткова література

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І.Пулюя, 2017. 300 с.
2. Васянович Г.П. Основи психології: навчальний посібник. К.: Пед. Думка, 2012. 114 с.
3. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
4. Загальна психологія: підручник /під ред. О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ: Каравела, 2019. 464 с.
5. Загальна психологія: хрестоматія: підручник для студ. вищ. навч. закл. /упорядн. О.В.Скрипченко та ін. К.: Каравелла, 2007. 640 с.
6. Колобич О. Загальна психологія: навч.-метод. посібник. Львів: ТзОВ «Раст-7», 2018. 171 с.
7. Максименко С.Д., Зайчук В.О., Клименко В.В. та ін. Загальна психологія: підр. для студ. вищих навч. закл. Вінниця: Нова книга, 2004. 696 с.
8. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с.
9. Мудрак І.А. Психологія (основи психології): методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 31 с.
10. Основи психології: підручник /за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. 3-є вид. К.: Либідь, 1997. 632 с.
11. Партирко Т.Б. Загальна психологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во Дім «Ін Юрс», 2008. 416 с.
12. Рибалка В.В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці: навчальний посібник. Одеса: Букаєв Вадим Вікторович, 2009. 705 с.

5.2. Інформаційні ресурси

Онлайн-ресурси:

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
2. www.nbuiv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
3. www.udl.org.ua– українська система дистанційного навчання
4. <http://www.dnrb.gov.ua/>– сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О.Сухомлинського.
5. Бібліотека університету та електронні ресурси: <https://cusu.edu.ua/ua/library-cusu>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол № 2 від 30.09.2019; № 6 від 28.11.2022).